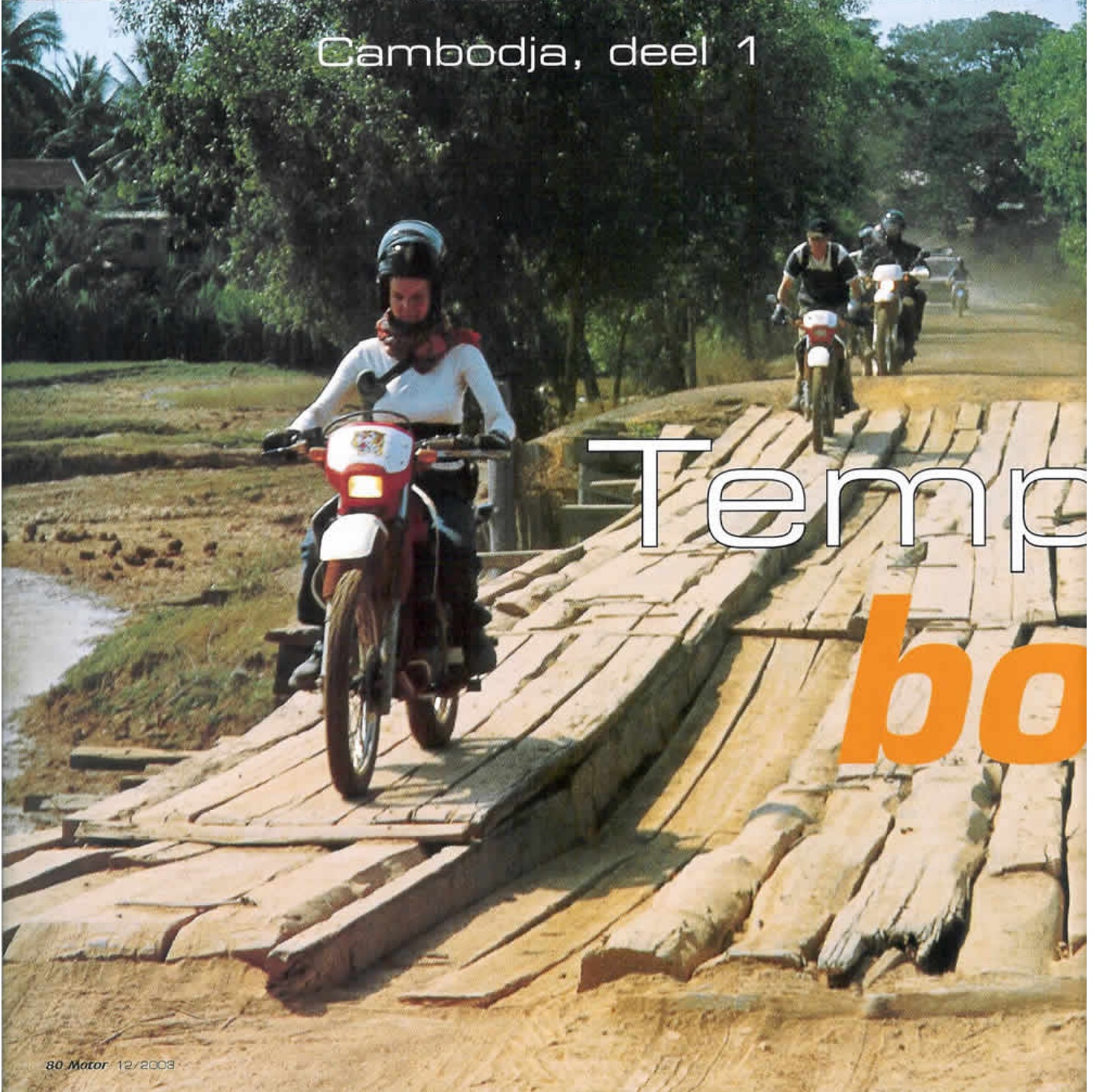

Cambodja, deel 1

Cambodja is een land van wonderen. Neem maar het uitgestrekte tempelcomplex Angkor dat verscholen ligt in de jungle. Of neem de bevolking die na de terreur van de Rode Khmer wonderbaarlijk snel de draad weer heeft opgepakt. Geen wonder maar zeer aards zijn de stoffige en gatenrijke wegen die om stuurmanskunst en een avontuurlijk instelling vragen.

Verbijsterd kijkt de rijstboer ons aan en gebaart wild dat we verkeerd rijden. De weg - een echte, met asfalt, dus zeldzaam in Cambodja - ligt hemelsbreed honderd meter verderop. Waarom er dan toch elf 250 cc offroad-Honda Baja's en Degrees over een smal met doornstruiken begrensde pad dwars door zijn maïsen rijstvelden stuiteren is hem een raadsel. Hebben we misschien 'happy' pizza met marihuana gegeten in de hoofdstad Phnom Penh? Of van de sterke rijstwijn geslurpt? Is er eindelijk een goede weg in de buurt en dan berijden die bestofte motortoeristen 'm niet! Het is duidelijk dat we ons nog aan het begin van de motorreis van motorreisorganisatie Motor Trails bevinden. De chaos van de hoofdstad Phnom Penh ligt inmiddels al achter ons, de wanorde op de zanderige wegen glimlacht ons tegemoet. We rijden net onder Kratie, langs groene Mekongoevers. Vermoeidheid, blauwe plekken, valpartijen en beurs zitvlees hebben hun tol nog niet geëist. Overmoed en nieuwsgierigheid naar off-roadrijden voor offroad-'maagden' als ik, overheersen. Het zand en de bagger lonken!

Zelf ben ik vier maanden in Cambodja voor het schrijven van een reishandboek, de laatste zes

weken komt reisgenoot Aart het land ook verkennen. Maar nu rij ik ongeveer drie weken mee met een groep motorrijders onder leiding van Marco Brand, eigenaar van reisbureau Motor Trails. Marco was al Cambodja-ganger toen de kogels van de Rode Khmer de straten van Phnom Penh en het platteland nog onveilig maakten. De groep heeft al een steile bergtrip naar Bokor Hill gedaan, een voormalig bergresort dat nu spookachtig aandoet.

Er staat nu een dagenlange trip naar de jungle van Ratanakiri op het programma. We rijden met een volgjeep met chauffeur 'mister' Piseth en de broodnodige reserveonderdelen en EHBO-koffer, plus monteur 'mister' Dara achter ons aan. Hij controleert aan het eind van elke dag de luchtfilters, olie, banden en kettingen van de motoren. 'Moest 'ie wel aan wennen, dat hij ook echt moet werken voor z'n geld,' grapt Marco. 'Vorig jaar lekte er remvloeistof bij een motor. Ik zei: "Mister Dara, je eerste klus!" Pakte hij een doekje en veegde de remvloeistof weg. Heb ik 'm toch uitgelegd dat hij er iets aan moest doen.'

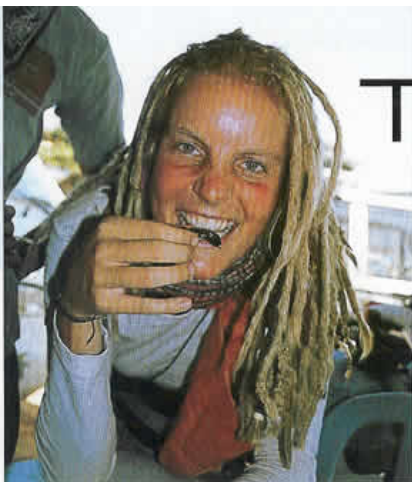
Een claxon die jankt als een krolse kat, een ketting die rammelt op een scherp tandwiel, of een stuur dat in fases de bocht door stuurt? 'Da's nieuwig-

els
en

kraters

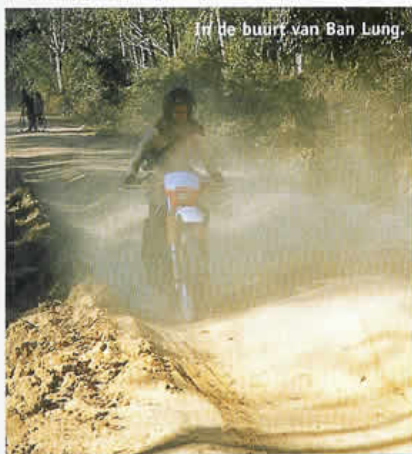
Lekker! Tarantula. Wat kriebelt daar in m'n neus.

Tempels en bomkraters

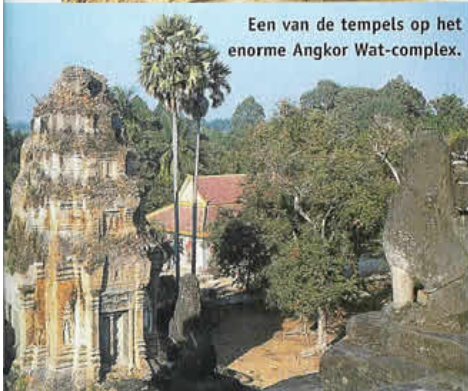
heid', concludeert Marco terwijl hij naar de afgeragde, maar nog steeds tevreden snorrende motoren kijkt. Ot banyaha, geen probleem. Dit is Cambodja, ze hebben hier wel erger meegemaakt dan off-road-motoren met een krasje erop, en bovendien... iedereen kan sleutelen.

SMAKELIJKE SPINNEN

De weg van Phnom Penh naar Kampong Cham is geasfalteerd, dankzij Japanse financiële hulp. Dat lukt ons nog wel, asphalt. Al is het vertrouwen van de Khmers in medeweggebruikers of Buddha zo groot, dat het lijkt of ze geblinddoekt rijden en dat vergt enig talent van ons om uit te wijken. Waarom zou een Cambodjaan omkijken als hij zo maar de weg oprijdt? De toekomst ligt voor je! De spiegels wor-

In de buurt van Ban Lung.

Een van de tempels op het enorme Angkor Wat-complex.

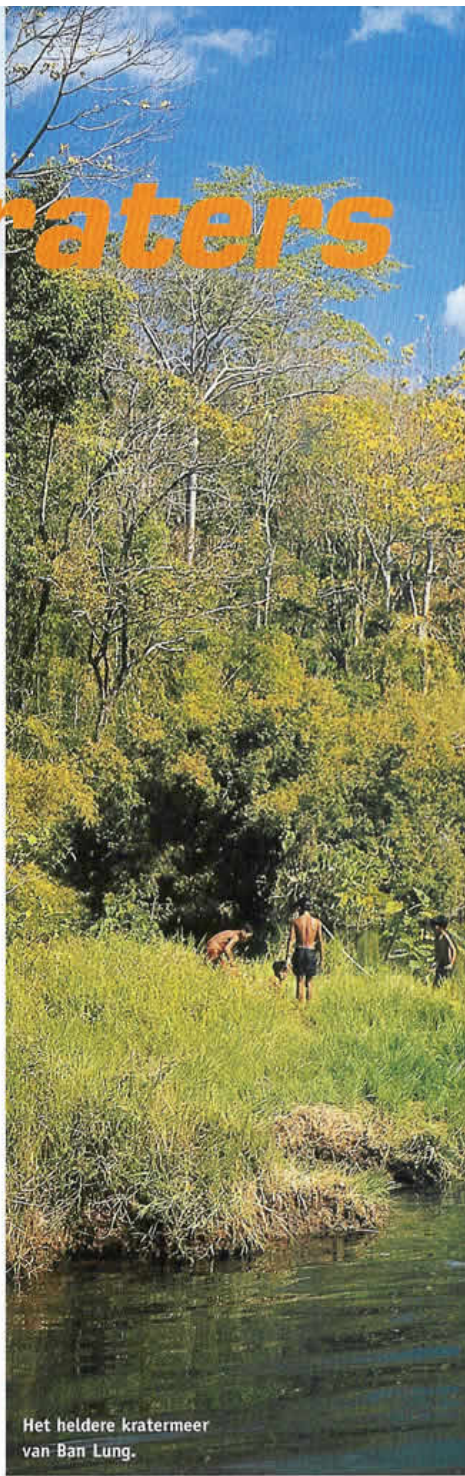
den consequent van de Honda Dream - de nationale motorscooter - afgehaald. Spiegels gebruiken Khmers alleen maar om hun gekoesterde lange haren die uit moedervlekken groeien te bewonderen.

Bij het plaatsje Skuon is spinnenjacht een geliefd tijdverdrijf. Ik moet er aan geloven en knaag wat aan de poot van een tarantula. Geroosterde tarantula's worden alsof het chips zijn opgeknabbeld door de Khmers, die ervan overtuigd zijn dat de harige schepsels kracht geven. Ook een reden om met volle maan letterlijk de hond in de pot te vinden. Dan brengt volgens een oude legende het eten van hond voorspoed en wijskracht. Maar je hoeft niet bang te zijn dat je per ongeluk hond zult eten. Daarvoor is het een te kostbare delicatessen. Betty, die tijdens de reis achterop de motor zit bij haar vriend Wil, kijkt onderweg geamuseerd. 'Je wijst iets aan in een pan en weet niet wat het is. Dat broodje kikker dat een chauffeur me laatst aanbood, heb ik toch maar afgeslagen.'

Kampong Cham is een stadje waar de Fransen, die Cambodja koloniseerden van 1884 tot 1954, hun architectonische stempel hebben achtergelaten. Lage huizen met veel boogjes en balkons. Eigenlijk hebben alle grotere plaatsen de Franse stijl gemeen. Onderweg hangen overal krama's te drogen, het Cambodjaanse multi-inzetbare kledingstuk. Het is een lap geweven katoenen of zijden stof, met een ruitdessin. Vrouwen dragen het op hun hoofd, vervoeren er baby's of voedsel in, mannen trekken er hun oude motortjes mee uit de modder of beschermen mond en neus tegen het venijnige stof als ze achterop een pick-up truck over de wegen zonder asphalt denderen. Op markten worden levende vissen verkocht die door aanstaande kopers vrolijk geknepen en gekeurd worden. Paarse, roze, groene en blauwe kuikens scharrelen rond in een bak, die streng bewaakt wordt door twee kinderen die deze 'geluksbrengers' aan de man moeten brengen.

STOFWOLKEN

Onderweg naar Kratie passeren we islamitische dorpen, een zeldzaamheid in boeddhistisch Cambodja. De islamitische Cham behoren tot een volk dat tijdens Pol Pot (leider Rode Khmer, JK) bijna werd uitgeroeid. Witte moskeeën in plaats van kleurrijke kloosters en het galmende geluid van gongs, in plaats van het gezang van boeddhistische monniken. Richting Kratie glibberen we over gladde planken de veerpontjes op, steken de Mekong verschillende keren over en loeien in de eerste versnelling steile oevers met mul zand op. Vangrails? Een gat in de markt in Cambodja! We slommen om tientallen kippen, varkens, ossen en nieuwsgierig lachende Cambodjaanse kinderen heen. Hier begint het rijden pittig te worden. De ene na de andere band gaat

Het heldere kratermeer van Ban Lung.

lek. We rijden over een stoffig en mul zandpad. Ik heb nog nooit off-roadgereden, maar leer al snel dat de impuls om je voeten naast de motor te laten hangen als je door los zand rijdt, niet de juiste is om je balans te bewaren. 'Gas geven, als je te langzaam rijdt ga je zwabberen', tipt groepsgenoot Erik. We houden nog niet echt voldoende afstand van elkaar, waardoor we constant in elkaars stofwolken rijden. En dat gaat natuurlijk niet lang goed. Groepslid

Het kratermeer van Ban Lung is zo helder als kraanwater en wordt omringd door slangrijke jungle

Edwin wordt gelanceerd als hij per ongeluk te snel door een enorme krater in het zand crosst. Geen heftige verwondingen, al viel hij wel op hetzelfde been waar de pinnen van een motorongeluk het jaar daarvoor nog in zitten. Edwin zegt zelf dat hij 'beroerd is afgestapt'.

Vlakbij Kratie zien we Irrawaddy-dolfijnen in de Mekong, zoetwaterdolfijnen die met uitsterven worden bedreigd. We zijn nu een paar dagen onderweg en de ritten worden nog pittiger. 'Drie seconden airtime', roept Erik als ik weer eens per ongeluk door een bult harde modder gelanceerd word, op de route tussen Kratie en Stung Treng. De groene Mekong-oeveren zijn ingeruild voor onherbergzame en bloedhete jungle. Geen schaduw. In de verte trilt de lucht van de hitte boven het pad. De velden naast het pad zijn in brand gestoken om later rijst te kunnen verbouwen. Doorgezeten achterwerken en blaren op onze handen. Het rijden op een weg vol bomkraters, van bommen die de Amerikanen hier in het geheim dropten tijdens de Vietnamoorlog, is hard werken. De bomkraters zijn soms wel twee meter diep, met uitgeharde sporen in het midden waar we keurig met onze voorwielen in proberen te rijden. Rij je tegen de keiharde rand van een spoor aan, dan is de

kans groot dat je onderuit gaat. En dat doen we dan ook. We beginnen steeds meer te lijken op de cast van de Mad Max-films: bruin uitgeslagen gezichten van het stof en kleding waarvan de originele kleur bijna niet meer is te achterhalen.

LITTEKENS VAN DE STRIJD

Opvallend onderweg is het dat er maar weinig oudere mannen zijn. Een direct gevolg van het moordzuchtige regime van de Rode Khmer onder leiding van Pol Pot. Deze partij roeide tussen 1975 en 1979 waarschijnlijk een vijfde tot een derde van de Cambodjaanse bevolking uit en bood daarna nog lange tijd verzet tegen nieuwe regeringen. Pol Pot wilde een landbouwsamenleving: geen geleerden, geen kunstenaars, maar vooral: geen eigen wil. Om dat te bereiken werden overal in het land enorme landbouwkampen gebouwd, waar mensen zichzelf doodwerkten of vermoord werden. Zowel de Rode Khmer als de Vietnamezen (die in 1979 Phnom Penh binnenvielen en een nieuwe regering aanstelden) zijn verantwoordelijk voor het leggen van de ontelbare mijnen die nu nog steeds slachtoffers maken. Pas vijf jaar geleden gingen de grenzen van Cambodja open. In 1998 gaf de Rode Khmer zich over.

Reisleider Marco sjoert zijn motor de kade op, op de terugweg naar Kampong Cham. Rijstwinverkoop bij Kratie. En nu recht proberen te blijven rijden.

Een door een antitankmijn opgeblazen rupsvoertuig op weg naar Pailin.

De littekens van de jaren strijd zijn overal in het land te zien: bomkraters, killing fields (stukken land waar de mensen vermoord en in massagraven begraven werden) en mijnevelden. De wegen zijn een synoniem voor het land zelf: stoffig, gehavend en altijd herstellende van een zwaar regenseizoen of een burgeroorlog. De verkeersregels zijn hetzelfde als de levensstijl van de Cambodjanen: het recht

Reisgenoot Erik moet even wachten op koeien op de route van Kratie naar Stung Treng.

van de sterkste geldt. Hoe groter het voertuig, hoe meer rechten. Overstekende ossen, kippen en honden zal het een worst wezen. Met een ware doodsverachting waggelt, galoppeert en strompelt soms een complete diertuin de weg over.

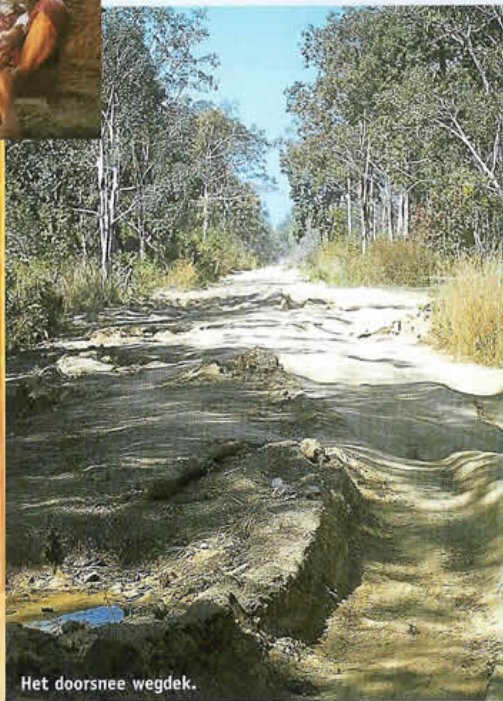
Dus is het niet vreemd dat ik, na dagen overmoedig off-roadcrossen, flink onderuit ga in de jungle van Ratanakiri. Net dat ene gat niet gezien. Kapotte knie, hoofdwond en een deuk in m'n ego. Tien minuten nadat ik de volgauto ben ingedragen staat groepslid Mike naast een enorme greppel met z'n broek op de enkels te creperen. Hij heeft een enorme kneuzing op z'n rechterbeen. 'Ik kwam met m'n wiel in een greppel en ben er keihard uitgestuiterd. Het wiel bleef tegen m'n been aan draaien.' Hij vloekt. Maar geen nood, Marco studeert Chinese geneeskunde. Mike en ik krijgen een strip met pillen in de hand gedrukt, Yunnan Paiyao. 'Zorgt ervoor dat je doorbloeding bij je wonden goed op gang komt, zodat de zwelling afneemt. Sterk middel, zat in de standaarduitrusting van de Vietcong-soldaten om schotwonden te behandelen.'

SLANGRIJKE JUNGLE

Het is trouwens erg rustig op deze weg. Een paar jaar geleden waren hier nog veel berovingen door bandieten en moest je in een karavaan rijden. De regering ondernam flink actie tegen de bendes die hiervoor verantwoordelijk waren. Want als Cambodja een ding graag wil, is het het binnenhalen van toeristen. De veiligheid is daarom enorm verbeterd. We rusten een paar dagen in Ban Lung, een stoffig dorp waar luidruchtig een begrafenis wordt 'gevierd'. Het kratermeer van Ban Lung is zo helder als kraanwater en wordt omringd door slangrijke jungle, horen we van wandelaars. Via de Mekong reizen we per boot naar Kampong Cham en via Kampong Thom stuitert de groep over een erbarmelijk slechte weg

Een verbonden hoofd en flinke hoofdpijn na mijn val.

Het doorsnee wegdek.

naar Siem Reap, de uitvalsbasis voor het magische Angkor Wat. Zelf kan ik nog steeds niet rijden na m'n val. De groep trekt voor een paar sprookjesachtige rustdagen het enorme tempelcomplex Angkor Wat in, dat ten onrechte nooit op de lijst van wereldwonderen is verschenen, omdat het zo diep in de jungle verscholen lag, en bijna niemand van het bestaan af wist.

Uiteindelijk kruip ik weer op m'n motor als Marco het schema heeft omgegooid en we via het slaperige dorp Samrong dichtbij Thailand via nog een prachtige tempelruïne Banteay Chmar weer afdalen via Sisophon naar Cambodja's tweede stad, Battambang. Vanuit deze charmante stad aan de rivier, staat een rit naar gokkers- en hoerenparadijs Pailin op het programma. De Rode Khmer heeft hier meerdere casino's gebouwd aan de grens met Thailand, waar gokken verboden is. In Pailin gebeurt nu alles

wat de Rode Khmer ooit verbood. De partij verdient de goud geld door de mijnen te ontginnen waar de edelstenen voor het oprapen lagen. Vooral hier wonen veel oud-Khmer-strijders en dat is onderweg te merken aan de soms vijandige sfeer. Helaas is dit gebied nog steeds vergeven van de landmijnen. Veel mensen missen armen of benen doordat ze op een mijn gestapt zijn. Overal staan waarschuwingsborden om te voorkomen dat mensen onontplofte mijnen of bommen aanraken. We passeren een rupsbandvoertuig dat twee weken daarvoor op een anti-tankmijn is gereden en omver geblazen is. Marco: 'Een oude Rode Khmer-aanhanger trok net boos een tak van een struik om de weg schoon te slaan nadat wij "verderfelijke buitenlanders" daar hadden gereden. Zag je dat?'

Moe, onder de indruk van de omgeving rond Pailin stuiteren we over de maar niet beter wordende wegen in een paar dagen terug naar Phnom Penh. Het is Chinees Nieuwjaar, en de Cambodjanen vinden niets leuker dan vuurwerk voor onze motoren te gooien om ons te verwelkomen. Maar na landmijnen, overstekende dieren, valpartijen, verbijstering over de schoonheid van Angkor Wat en wegen die meer uit gaten dan uit asfalt bestaan, laten we ons niet meer afschrikken op weg naar dat eerste biertje op het terras van ons hotel. Daar smeren we onze rauwe kelen en proosten we op dat wonderlijke Cambodja.

TEKST EN FOTOGRAFIE: JOYCE KUIPERS

De verdere avonturen van Joyce in Cambodja, waaronder de beklimming per off road van Bokor Hill, verschijnen in MOTOR 13/03. Wie meer informatie wil over Motor Trails: tel: 020-689 05 04, e-mail: info@motortrails.nl, internet: www.motortrails.nl.

Net dat ene gat niet gezien. Kapotte knie, hoofdwond en een deuk in m'n ego

